

เสริมพลังบวก เพื่อให้เด็กเห็น คุณค่าของตนเอง

เครือข่ายครูสอนดี
สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้
และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.)

มารศรี มิ่งศิริรัตน์
[ครูผู้ให้โอกาส]

โรงเรียนสุนารีวิทยาคม
จ.นครราชสีมา

หากเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมย่ำแย่ ผลการเรียนรู้
ไม่เอาไหน วันๆ เอาแต่ทำผิดกฎระเบียบของสถาบัน
คือความน่าเบื่อหน่ายของครูทุกคน มารศรี มิ่งศิริ
รัตน์ หรือที่เด็กนักเรียนในโรงเรียนสุนารีวิทยาคม
จ.นครราชสีมา เรียกกันอย่างติดปากว่า ‘แม่มา’ ก็คง
เป็นครูที่ไม่เหมือนคนอื่นๆ

ท่ามกลางการปฏิเสธจากคุณครูหลายๆ คน แม่
พิมพ์ของชาติวัยกลางคนกลับมองว่ากลุ่มเด็กดังกล่าวก็คือ
กลุ่มที่ควรได้รับการให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากลุ่ม
เด็กที่มีความประพฤติเรียบร้อยหรือมีผลการเรียนดีเด่น
เธอเชื่อว่าพวกเขาคือคนที่มีคุณค่า

**ขอเพียงแค่มีใครสักคนพร้อมที่จะหยิบยื่น
โอกาส และกล้าหาญที่จะทำความเข้าใจ**

เด็ก
กลุ่มเสี่ยง

“เด็กทุกคนเป็นคนดี
มีความสามารถ เพียงแต่มีระดับ
การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อการเรียนรู้แตกต่างกัน บางคน
อาจเดินหลงเข้าไปในกลุ่มเสี่ยง
ครูทุกคนจึงควรทำหน้าที่ดูแล
ช่วยเหลือและให้โอกาสเด็ก
ควบคู่ไปกับการสอนหนังสือ”

มารศรีเป็นครูอยู่ในฝ่ายปกครองมาถึง 20 ปี
ประสบการณ์การคุุณคดีใกล้ชิดกับปัญหาของเด็กนักเรียน
มากกว่า 2 ทศวรรษ ทำให้เธอมีสายตาที่เฉียบแหลมในการ
อ่านชีวิตของเด็กๆ

เธอเชื่อว่าเด็กแต่ละคนมีดีในตัวเองแตกต่างกัน บางคนอาจมีความสามารถด้านการเรียน บางคนอาจมีพรสวรรค์ด้านกีฬา ขณะที่บางคนอาจเป็นเลิศในด้านการทำอาหาร ฯลฯ คนเป็นครูจึงควรค้นหาความสามารถที่ซ่อนอยู่ในตัวของลูกศิษย์และส่งเสริมพวกเขา ขณะเดียวกันก็ไม่ควรปล่อยปละละเลยที่จะไม่สนใจเพียงเพราะเด็กมีผลการเรียนที่ไม่ดีหรือประพฤติตัวไม่เรียบร้อย

ครูมารศรีจะแบ่งนักเรียนในการดูแลออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ **1.กลุ่มปลอดภัย** คือกลุ่มเด็กที่มีความประพฤติและผลการเรียนในระดับดี **2.กลุ่มห่วงใย** คือกลุ่มเด็กที่เริ่มมีพฤติกรรมที่เริ่มเข้าสู่กลุ่มเสี่ยง เช่น พวกที่แต่งกายผิดระเบียบ หรือพวกที่มีปัญหาทางบ้าน และ **3.กลุ่มใส่ใจ** คือเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเช่น หนีเรียน ผลการเรียนย่ำแย่ ประพฤติตัวผิดระเบียบโรงเรียนหลายๆ อย่าง

เด็กในสองกลุ่มหลังคือนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายของเธอ แม้พิมพ์ของชาติวัยกลางคนตั้งใจว่าจะมอบโอกาสและยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กสองกลุ่มนี้ขึ้นมาให้ได้

●● กฎของทางโรงเรียนมีอยู่ว่าเมื่อทำผิดจะโดนตัดคะแนนความประพฤติ หากเกิน 60 คะแนน ถ้าอยู่ในระดับมัธยมต้นก็จะหมดสิทธิ์เรียนต่อในระดับมัธยมปลาย นั่นคือในกรณีของเด็กที่มีความประพฤติไม่ดี ผิดระเบียบ “ส่วนเด็กที่มีผลการเรียนแย่ๆ เรายังมองว่าเขาอาจจะสูญเสียโอกาสที่ดีในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในด้านการศึกษาที่อาจไม่ได้เรียนต่อในคณะที่ต้องการ หรือโอกาสในด้านการประกอบอาชีพ รวมถึงคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ”

โอกาสเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชีวิตคุณไม่ได้มีโอกาสพบพานกับมันบ่อยๆ มารศรีเล็งเห็นและพร้อมที่จะมอบโอกาสให้กับกลุ่มเด็กที่ใครหลายคนไม่เคยคิดจะหยิบยื่นให้

ด้วยเหตุนี้โครงการห้องเรียนนอกเวลาพัฒนาทักษะชีวิตจึงได้ถือกำเนิดขึ้น

ห้องเรียนนอกเวลา พัฒนาทักษะชีวิต

“ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็นอย่างไร
หน้าที่ของเราคือ
การเปิดโอกาสให้พวกเขา”

โครงการห้องเรียนนอกเวลาพัฒนาทักษะชีวิตคือการนำนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายมาทำกิจกรรมในด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้พวกเขามีทักษะในการดำเนินชีวิต รวมทั้งได้มีโอกาสที่จะค้นพบศักยภาพความถนัดของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมในโครงการห้องเรียนนอกเวลาฯ จะแยกออกเป็น**กิจกรรมทักษะการเรียนรู้** **กิจกรรมทักษะอาชีพ** และ**กิจกรรมทักษะชีวิต**

กิจกรรมทักษะการเรียนรู้จะเป็นการสอนหนังสือ ทั้งสอนเสริมความรู้เข้าไปใหม่และสอนแบบ

ทบทวนเนื้อหาในวิชาเรียนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ฯลฯ ส่วน**กิจกรรมทักษะอาชีพ**เป็นการสอนทำสิ่งต่างๆ อาทิ น้ำยาล้างจาน ยาต้มสมุนไพร พวงกุญแจ ทำขนมไทย เบเกอรี่ ฯลฯ ขณะที่**กิจกรรมทักษะชีวิต**จะเป็นการฝึกคิดปะปองกันตัวเพื่อเสริมทักษะการแก้ปัญหา ฝึกทำอาหารเพื่อเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น วรรณคดีชุดความรุนแรงต่อสตรี วรรณคดีชุดการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร เป็นต้น

ครูมารศรีจะแนะนำโครงการกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายผ่านครูแนะแนว แต่หากเป็นคนที่เจอกันบ่อยๆ ในห้องปกครองก็จะทำการเอ่ยปากชักชวนด้วยตัวเอง ส่วนในกรณีเด็กที่มีปัญหาครอบครัว เธอจะเปิดรับสมัครด้วยการให้เขียนเรียงความส่งมา จากนั้นก็จะคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ โดยจะเก็บข้อมูลทุกอย่างไว้เป็นความลับ

ก่อนเริ่มกิจกรรม ครูมารศรีจะพานักเรียนที่ร่วมโครงการไปเข้าค่ายในช่วงปิดเทอมเป็นเวลา 10 วัน เน้นสอนว่าการทำโครงการดังกล่าวสำหรับเธอย่อมไม่ต่างอะไรกับการเพิ่มงานและภาระให้กับตัวเองมากขึ้น

อย่างไรก็ตามผลลัพธ์และความเปลี่ยนแปลงที่ตามมาทำให้เธอรู้สึกภูมิใจที่จะยอมเหนื่อย

ผลลัพธ์และบทสรุป

ครูมารศรีไม่ได้เน้นไปที่การส่งเสริมทักษะในแต่ละด้านให้กับนักเรียนเท่านั้น หากแต่ยังหาเวทีให้พวกเขาได้แสดงผลงานที่เรียนในโครงการมาอีกด้วย

การเปิดตัวแสดงผลงานนี้มีความสำคัญมากเพราะนั่นหมายถึงการชี้วัดว่าเด็กจะได้รับการยอมรับจากคนอื่นหรือไม่ โดยครูมารศรีจะดูว่ากิจกรรมไหนเป็นกิจกรรมที่มีคนให้ความสนใจและเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เพราะนั่นหมายถึงสิ่งที่พวกเด็ก ๆ ทำหรือมีส่วนร่วม จะมีคนให้ความสนใจ เมื่อได้รับการยอมรับหรือมีเสียงปรบมือ หัวใจของทุกคนก็จะพองโต ซึ่งที่ผ่านมาก็มีทั้งกิจกรรมเดินพาเหรดในกีฬาสาธิต ทำป้ายรณรงค์ในวันงดสูบบุหรี่โลก ป้ายหยุดการตั้งท้องก่อนวัยอันควร ออกค่ายเรียนรู้สู่ชุมชน ฯลฯ

จากนักเรียนที่ใคร ๆ ก็พากันส่ายหัว มาวันนี้ครูมารศรีเปลี่ยนแปลงเด็กกลุ่มเสียงเหล่านี้ให้กลายเป็นเด็กที่ได้รับการยอมรับจากครูท่านอื่น ๆ

“ทุกคนได้รับการยอมรับจากคุณครูท่านอื่นมากขึ้น อย่างตอนงานสัปดาห์ห้องสมุด พวกเขาก็ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรสอนการแกะสลัก การบิดลูกโป่ง การทำผ้าบาติก การทำขนมไทย ฯลฯ แล้วไม่เพียงแต่ในโรงเรียน พวกเขายังได้รับเชิญจากหน่วยงานภายนอกไปสอนงานแบบเดียวกันนี้อีกด้วย

“ขณะเดียวกันพวกเขาก็ยังได้รับความไว้วางใจให้ช่วยงานของโรงเรียนในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นงานสหกรณ์ งานธนาคาร ครูหลายๆ คนที่เป็นวิทยากรในโครงการก็บอกว่าพฤติกรรมของพวกเขาส่งเปลี่ยนไป จากเด็กที่พูดจากระโหกโหกฮาก ก็พูดจานุ่มนวลขึ้น รวมทั้งมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลามากขึ้นด้วย”

มิเพียงแต่คุณครูในโรงเรียนเท่านั้นที่รู้สึกได้ถึงความสำเร็จเปลี่ยนแปลงของเด็ก ๆ หากแต่ผู้ปกครองที่บ้านต่างก็รู้สึกชื่นชมและประทับใจกับโครงการห้องเรียนนอกเวลาฯ ของครูมารศรีอย่างมาก ที่ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตในหลายๆ ด้านให้กับลูกหลานของพวกเขา

●● ● เมื่อก่อนหลานเราไม่เคยใส่ใจอะไรเลย คนในบ้านจะเป็นยังไง เมาไม่เคยสนใจ แต่ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการ เรารู้สึกได้ว่าเขาเปลี่ยนไปมาก อย่างในบ้านเราจะมีคุณยายที่ป่วยเป็นโรคสมองตีบ ร่างกายด้านซ้ายอ่อนแรง ซึ่งถ้าเป็นเมื่อก่อนเขาจะไม่สนใจเลย แต่ตอนนี้ทุกวันเขาจะเข้ามาดูแลถามว่ายายอยากกินอะไรไหม หนูไปซื้อให้ กินโน้น โหม กินนี่โหม บางทีก็ช่วยเราเอายายไปอาบน้ำ ทำให้เรารู้สึกดีแล้วก็สบายใจขึ้นเยอะมาก”

ณัฐกานต์ กลางแก้ว ผู้ปกครองของเด็กสาวคนหนึ่ง ในชั้น ม.5 บอกเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงของหลานสาว เธอเองยอมรับว่าโครงการนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหลานของเธอแค่คนเดียว หากแต่ในมุมมองกลับกันยังเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนเป็นผู้ปกครองอย่างเธออีกด้วย

“เราไม่เคยคิดอยากจะให้หลานเข้าร่วมโครงการนี้เลย เพราะรู้สึกว่าไม่น่าจะเปลี่ยนแปลงอะไรเขาได้ แต่พอเราเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นก็ทำให้เราเปลี่ยนความเชื่อและวิธีคิดของตัวเองไปเลย

“ถึงวันนี้เราเชื่อแล้วว่าโอกาสมันสร้างและเปลี่ยนแปลงคนได้จริงๆ”

เสียง จากศิษย์

น้องฟร็องซ์ นักเรียนชั้น ม.6

“พวกเราจะเป็นกลุ่มเด็กที่เกเรหน่อย คือจะมีปัญหาในเรื่องทรงผมที่ผิดระเบียบ แม่มาก็เลยมาชักชวนโครงการ เป็นโครงการห้องเรียนนอกเวลาฯ ที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เราก็ตกลงเข้าร่วม พอเข้าร่วมแล้วได้ทำกิจกรรมก็รู้สึกสนุก รู้สึกว่าชีวิตเรามีเป้าหมาย

“สำหรับกิจกรรมที่ชอบที่สุดก็จะเป็นการทำป้ายรณรงค์ต่างๆ เช่นวันงดสูบบุหรี่โลก หยุดการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เพราะมีเพื่อนช่วยกันทำหลายคน ทำแล้วสนุกดี **การเข้าร่วมโครงการนี้เปลี่ยนแปลงเราไปมาก อย่างเมื่อก่อนเราจะเป็นคนเฉยๆ ไม่ค่อยสนใจใคร แต่พอได้เรียนรู้ถึงการคิดถึงใจเขาใจเรา จากการไปออกค่าย เราก็เป็นคนที่มีหัวใจเพื่อเพื่อนแล้วก็ชอบช่วยเหลือคนอื่นมากขึ้น”**

น้องนุ่น นักเรียนชั้น ม.5

“ยอมรับว่าตอนแรกๆ ที่เข้าร่วมโครงการเรารู้สึกกลัว เพราะว่ามีอาจารย์ฝ่ายปกครองเยอะ แล้วก็ยังไม่แน่ใจว่ามันคือโครงการอะไร เพราะไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยินเลย ยิ่งตอนไปเข้าค่ายครั้งแรก ยิ่งรู้สึกอึดอัด เพราะเราไม่ชินที่ต้องไปทำงานต่อหน้าคนเยอะๆ รู้สึกกดดัน แล้วเราเป็นพวกทำตัวผิดระเบียบมาก่อน ก็ไม่รู้ว่าจะทำให้คนยอมรับได้หรือเปล่า

“แม่มาเขาก็คอยให้กำลังใจ บอกว่าถ้าผ่านช่วงแรก ผ่านอะไรที่ไม่ชอบไปได้แล้ว ต่อไปทุกอย่างก็จะง่ายขึ้น ซึ่งก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะจากเด็กหลังห้องที่ไม่กล้าทำอะไร ถึงวันนี้เรากลายเป็นคนที่กล้าพูด กล้าแสดงออก แล้วก็ไม่รู้สึกตื่นกลัวเวลาที่อยู่ต่อหน้าคนจำนวนมากอีกเลย

“เราได้ความเป็นผู้นำ และสิ่งดีๆ ในชีวิตจากแม่มา และการเข้าร่วมโครงการนี้จริงๆ”